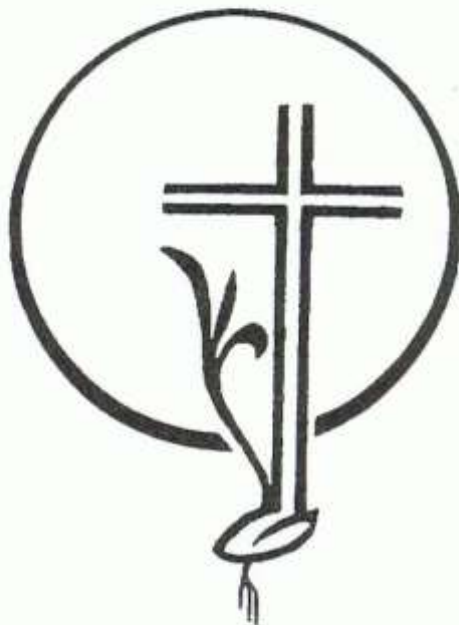

OPEN HOFKERK
KATWIJK AAN DEN RIJN

GOEDE VRIJDAG

Orde van dienst
voor de viering op 7 april 2023

Voorganger: ds. C.K. Koekkoek

Muziek: Paul van Hoek

Zang; Suzanne van Rijn

Verbeelding.

Door de stip zijn drie rode kruizen zichtbaar, een verwijzing naar Golgotha.

Op de tafel voor de schikking zijn wat dobbelstenen gegooid. Deze stenen herinneren aan het dobbelen op Golgotha. We zien de verbeelding van de straf die de Romeinen gaven aan misdadigers.

Het was de wreedste en meest vernederende straf die men kon bedenken. De diepe droefenis over de kruisiging wordt uitgebeeld in dit eenvoudige beeld. Hoe de vredevorst ter dood werd gebracht.

Als alles gezegd lijkt, past alleen de eenvoud van die drie kruisen. De rode anemonen verwijzen naar het lijden van Jezus

Het is stil in de kerk.

Aanvangslied: Psalm 31: 1 en 2.

Op U vertrouw ik, Heer der Heren,
Gij die mijn sterkte zijt.
Om uw gerechtigheid
wil nimmer mij de rug toekeren.
Betoon mij uw nabijheid
en stel mij in de vrijheid.

Hoor toch mijn roepen, hoor mijn klagen,
snel mij te hulp, o God,
maak niet uw knecht ten spot.
De vijand dreigt en legt zijn lagen,
wees mij dan, Gij geduchte,
een burcht om in te vluchten.

Psalmgebed:

- Vg. Bij U schuilen wij in het onbarmhartige licht
van deze dag.*
- Gem. Hoor ons en kom ons te hulp.*
- Vg. In uw handen, Heer, bevelen ook wij ons leven.*
- Gem. Hoor ons en kom ons te hulp.*
- Vg. Behoed ons in de schaduw van uw vleugels
als wij hier waken en bidden met Hem, uw Zoon,
die tot in de dood toe aan U vasthield.
Hoor ons en kom ons te hulp.*

Zingen: Psalm 31: 4.

In uwe handen, God almachtig,
beveel ik nu mijn geest.
Mijn hart is onbevreesd.
Ik ben altijd uw trouw indachtig,
mijn God, die als ik schreide
mij troostte en bevrijdde.

Lezen: Johannes 18: 1 t/m 14.

Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidronbeek. Daar liep hij een olijfgaard in, met zijn leerlingen. Judas, zijn verrader, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. Judas ging ernaartoe, samen met een cohort soldaten en dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. Jezus wist precies wat er met hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg: 'Wie zoeken jullie?' Ze antwoordden: 'Jezus uit Nazaret.' 'Ik ben het,' zei Jezus, terwijl Judas, zijn verrader, erbij stond. Toen hij zei: 'Ik ben het,' deinsden ze achteruit en vielen op de grond. Weer vroeg Jezus: 'Wie zoeken jullie?' en weer zeiden ze: 'Jezus uit Nazaret.' 'Ik heb jullie al gezegd: "Ik ben het,"' zei Jezus. 'Als jullie mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.' Zo gingen de woorden in vervulling die hij gesproken had: 'Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan.' Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de slaaf van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die slaaf. Maar Jezus zei tegen Petrus: 'Steek je zwaard in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft niet drinken?' De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden hem. Ze brachten hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester en hij was het die de Joden had voorgehouden: 'Het is goed dat één man sterft voor het hele volk.'

Zingen: Lied 586.

1 Zie de mens die in zijn lij-den
te - ken werd voor al - le tij-den
van wat lief-de dra-gen kan.

Liedboek Online

Weerloos heeft Hij heel zijn leven
zich aan anderen gegeven –
weergaloos is Hij alleen.

Die hem ooit op handen droegen
zijn dezelfde die hem sloegen
en die vroegen om zijn dood.

Maar nog is zijn hart bewogen
om hun blinde onvermogen –
stervende pleit hij hen vrij.

Lezen: Johannes 18: 15 t/m 27.

Simon Petrus liep met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen. Het meisje sprak Petrus aan: 'Ben jij soms ook een leerling van die man?' 'Nee, ik niet,' zei hij. De slaven en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen. De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer. Jezus zei: 'Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken.

Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb ik iets in het geheim gezegd. Waarom ondervraagt u mij? Vraag het toch aan de mensen die mij gehoord hebben, zij weten wat ik gezegd heb.’ Toen Jezus dat zei gaf een van de dienaren die erbij stonden, hem een klap in het gezicht: ‘Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?’ Jezus zei: ‘Als ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat ik heb gezegd, waarom slaat u me dan?’ Daarna stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester. Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. ‘Ben jij soms ook een leerling van hem?’ vroegen ze. ‘Nee,’ ontkende Petrus, ‘ik niet.’ Maar een van de slaven van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei: ‘Maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard?’ Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

Gedicht van Hans Bouma, "geen plaats".

*Je zult het maar zijn: mens onder mensen,
mens zoals het moet, mens naar Gods hart.*

*Je zult het maar zijn: mens die heelt en deelt,
mens waardig in recht, bedreven in vrede,
mens die liefde, niets dan liefde doet.*

*Geen plaats voor jou, je verstoort de orde,
Alles breng je in gevaar.
Wat bezielt je, doe maar gewoon.
Jij, je maakt je onmogelijk.
Hoe eerder we van jou verlost zijn, hoe beter.*

Zingen: Lied 587: 1, 2 en 3.

Licht voor de wereld, geeft U zich gevangen
in deze nacht van duistere belangen?
Ik zoek U, Heer, en vraag U: maak mijn oren
heel om te horen

Eén mens moet sterven om een volk te redden.
Door uw gehoorzaam lijden kan ik verder,
warm ik mij aan uw liefde die niet loochent.
Open mijn ogen.

Hemelse koning, door God uitgekozen,
waarom staat U terecht als rechteloze?
U hebt geen schuld, de waarheid is geschonden.
U draagt mijn zonden.

Lezen: Johannes 18: 28 t/m Johannes 19: 3.

Jesus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, om zich niet te verontreinigen voor het pesachmaal. Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg: 'Waarvan beschuldigt u deze man?' Ze antwoordden: 'Als hij geen misdadiger was, zouden we hem niet aan u uitgeleverd hebben.' Pilatus zei: 'Neem hem dan mee, en veroordeel hem volgens uw eigen wet.' Maar de Joden wierpen tegen: 'Wij hebben het recht niet om iemand ter dood te brengen.' Zo ging de uitspraak van Jesus in vervulling waarin hij aanduidde welke dood hij sterven zou. Nu ging Pilatus het pretorium weer in. Hij liet Jesus bij zich komen en vroeg hem: 'Bent u de koning van de Joden?' Jesus antwoordde: 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over mij gezegd?' 'Ik ben toch geen Jood,' antwoordde Pilatus. 'Uw volk en uw hogepriesters hebben u aan mij uitgeleverd – wat hebt u gedaan?' Jesus antwoordde: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.' Pilatus zei: 'U bent dus koning?' 'U zegt dat ik koning ben,' zei Jesus. 'Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat ik zeg.' Hierop zei Pilatus: 'Maar wat is waarheid?' Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten. 'Ik heb geen schuld in hem gevonden,' zei hij. 'Maar het is bij u gebruikelijk dat ik met Pesach iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?'

Toen begon iedereen te schreeuwen: 'Hem niet, maar Barabbas!' Barabbas was een misdadiger.

Toen liet Pilatus Jezus geselen. De soldaten vlochten een kroon van doorntakken, zetten die op zijn hoofd en deden hem een purperen mantel aan. Ze liepen naar hem toe en zeiden: 'Leve de koning van de Joden!', en ze sloegen hem in het gezicht.

Zingen: Lied 558: 1, 5, 6 en 8.

Jezus, om uw lijden groot,
om uw leven en uw dood
die volbrengen 't recht van God,
Kyrie eleison.

Here, om uw bloedig zweet,
als Ge alleen de wijnpers treedt,
om de kelk vol bitter leed,
Kyrie eleison.

Om het zwijgen, het geduld,
waarmee Gij de wet vervult,
als men vrucht'loos zoekt naar schuld,
Kyrie eleison.

Om de doornen van uw kroon,
om de gees'ling en de hoon,
roepen wij, o Mensenzoon,
Kyrie eleison.

Lezen: Johannes 19: 4 t/m 16.

Pilatus liep weer naar buiten en zei: 'Ik zal hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.' Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan. 'Hier is hij, de mens,' zei Pilatus. Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienaars hem zagen begonnen ze te schreeuwen: 'Kruisig hem, kruisig hem!'

Toen zei Pilatus: 'Neem hem dan maar mee en kruisig hem zelf, want ik zie niet waaraan hij schuldig is.' De Joden zeiden: 'Wij hebben een wet die zegt dat hij moet sterven, omdat hij zich de Zoon van God heeft genoemd.' Toen Pilatus dat hoorde werd hij erg bang. Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus: 'Waar komt u vandaan?' Maar Jezus gaf geen antwoord. 'Waarom zegt u niets tegen mij?' vroeg Pilatus. 'Weet u dan niet dat ik de macht heb om u vrij te laten of u te kruisigen?' Jezus antwoordde: 'De enige macht die u over mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.' Vanaf dat moment wilde Pilatus hem vrijlaten. Maar de Joden riepen: 'Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.' Pilatus hoorde dat, liet Jezus naar buiten brengen en nam plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata. Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden: 'Hier is hij, uw koning.' Meteen schreeuwden ze: 'Weg met hem, weg met hem, aan het kruis met hem!' Pilatus vroeg: 'Moet ik uw koning kruisigen?' Maar de hogepriesters antwoordden: 'Wij hebben geen andere koning dan de keizer!' Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen. Zij voerden Jezus weg;

Lied (Psalm 22) gezongen door leden van het koor van de Judas-musical.

Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij alleen gelaten?
Hoe hard ik ook schreeuw, u redt mij niet.
U blijft ver weg. Is dit 'uw wil geschiedt'?

Mijn God, mijn God,
waarom luistert u niet naar mijn smeken?
Ik roep overdag. U antwoordt niet.
Mijn God, zelfs 's nachts, geen rust tot mijn verdriet.

En toch bent u heilig. Het volk zingt voor u.
Ze vertrouwden op u: u bevrijdde hen.
Ze riepen om hulp: u redde hen; ik ben die ik ben.

Maar ik ben niemand, minder waard dan een mens,
niet meer dan een worm. Hoort u ze lachen?
Hoe ze me verachten, vernederen, ontkrachten?

Ze joelen en honen: 'Laat God zich nu tonen.
Hij zal je wel redden, dat heeft hij beloofd.'
Ze schudden spottend hun hoofd.

Mijn God, mijn God,
in de moederschoot was u mijn God al.
Uw hand ving mij op. Uw hulp was groot.
Help mij nu ook. Ik ben in grote nood.

Ik word belaagd, door vijanden geplaagd.
Het zijn net wilde dieren:
stampende stieren, een brullende leeuw.
Zo word ik, mijn God, de dood ingejaagd.

Mijn mond potdicht. Mijn beenderen ontwricht.
Ik kan mijn botten tellen; hangende vellen.
Verdroogd is mijn kracht. Mijn hart is van was,
gesmolten, gezwicht.

Mijn God, mijn God,
hoor ze blaffen, dreigend hard, als honden.
Mijn handen doorboord, mijn voeten, God...
Mijn jas verdeeld. Ze werpen zelfs het lot.

Mijn God, mijn God,
in de moederschoot was u mijn God al.
Uw hand ving mij op. Uw hulp was groot.
Help mij nu ook. Ik ben in grote nood.
O God, mijn God. Opnieuw riep Jezus met luider stem
en gaf de geest.

Verwacht je nu inkeer? Moment van bezinning?
Het slotlied uit Bachs Mattheus Passion?
Een stilte die adembenemend intens is?

Als Gods zoon de geest geeft is niets meer gewoon.
't Gordijn in de tempel scheurt van boven naar onder.
De aarde staat op en schudt en beeft.
De rotsen splijten, mijn God, wat een wonder.
De graven gaan open, de schepping herleeft.

Romeinse soldaten die hier Jezus bewaken,
ervaren nu zelf dit machtsvertoon.
De dood voor ogen. Ze laten zich raken.
'Geen twijfel meer mog'lijk: dit is Gods zoon'.

Mijn God, mijn God,
waarom heeft hij zoveel moeten lijden?
De duisternis viel, al was het dag.
Waar bent u, God? Hoort u ons rouwbeklag?

Mijn God, mijn God,
hoor, wij bidden u: doorbreek het donker.
Sta op tegen dood en toon uw macht.
Herschep ons, God, breng licht in onze nacht.

Lezen: Johannes 19: 17 t/m 30

Zij voerden Jezus weg; hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. Daar kruisigden ze hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: 'U moet niet "koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden."' 'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,' was het antwoord van Pilatus. Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. Ze zeiden tegen elkaar:

'Laten we het niet scheuren, maar laten we loten wie het hebben mag.' Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.' Dat is wat de soldaten deden. Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon,' en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis. Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: 'Ik heb dorst.' Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: 'Het is volbracht.' Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

De Paaskaars wordt gedoofd.

Meditatiestilte.

"Mensen die de eeuwige stilte willen ontmoeten, zochten vanouds de stilte. In de stilte hoeft er niets: we stellen ons open voor wat er komt. Laat de gedachten voorbijgaan als de wolken langs de hemel."

Zingen: Lied 590: 1, 2 en 3.

Nu valt de nacht.
Het is volbracht:
de Heer heeft heel zijn leven
voor het menselijk geslacht
in Gods hand gegeven.

De wereld gaf
Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf
en zijn leven sterven.

Hoe slaapt Gij nu,
die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
rots des heils, gevangen.

Lezen: Johannes 19: 31 t/m 37.

Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. Zo ging de Schrift in vervulling: 'Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.' Een andere schrifttekst zegt: 'Zij zullen hun blik richten op hem die ze hebben doorstoken.'

Moment van stilte.

Gebed: "Onder het kruis." (van Sytze de Vries)

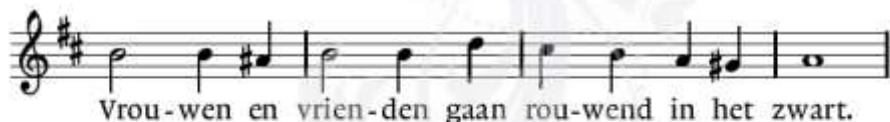
Vg.   *Waar was jij?
Waar was jij, toen men Hem gekruisigd had?
Waar was jij, toen men Hem hing aan het hout?
Waar was jij, toen de zon niet langer wilde schijnen?
Waar was jij, toen Hij in zijn graf gelegd werd?*

Gem.   *Wij kenden U niet, wij zochten onszelf.
Erbarm U, erbarm U!
Heilige, sterke, barmhartige God!
Erbarm U. erbarm U!*

- Vg. *Waar was jij, toen Hij uit de doden opstond?
Waar was jij?*
- Gem. *Ik ben te gering. Wat zou ik antwoorden?
Ik leg mijn hand op mijn mond.*
- Vg. *Honger heb ik geleden: gaf jij mij toen te eten?
Dorst heb ik gehad: liet jij mij toen drinken?*
- Gem. *Wanneer dan, Heer, wanneer dan?*
- Vg. *Ooit was ik een vreemdeling: gaf jij mij onderdak?
Toen ik was uitgekled: bedekte jij mijn schande?*
- Gem. *Wanneer dan, Heer, wanneer dan?*
- Vg. *En toen ik ziek was: heb jij mij opgezocht?
Ooit zat ik opgesloten: kwam jij toen naar mij toe?*
- Gem. *Wanneer dan, Heer, wanneer dan?*
- Vg. *Alles wat je niet voor één der minsten gedaan hebt,
heb je Mij ook niet gedaan!*

Het antependium wordt opgevouwen en de stola afgedaan.

Zingen: Lied 592: 1 en 3.

Eeuwige, uw gerechtigheid is groot.
Wek uw Gezalfde, wek Hem uit de dood.
Mogen wij hopen dat bij de dageraad
wij Hem herkennen als Hij voor ons staat?
Wordt dan uw hemelse vrede rijk gesticht
hier op de aarde in het morgenlicht?

Lezen: Johannes 19: 38 t/m 42.

Na deze gebeurtenissen vroeg Josef uit Arimatea – die uit vrees voor de Joden in het geheim een leerling van Jezus was – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. Nikodemus, die destijds 's nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd litra. Ze wikkelden Jezus' lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. Dicht bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een olijfgaard, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

In stilte verlaten we de kerk.